

Nieuwsbrief

Stedenband

Leiden

-

Torun

2010 nummer 2, december

Jaar uit, jaar in

Voor u ligt zoals nu al jaren gebruikelijk het Kerst- en Oudejaarsnummer van de Nieuwsbrief van de Stichting Stedenband Leiden-Torun. Een klein redactieteam biedt de belangstellende lezer een waaier van bijdragen over zaken die van belang zijn voor de vriendschapsband tussen Leiden en haar Poolse zusterstad. Het meest in het oog springen daarbij de gevarieerde verslagen over de jaarlijkse uitwisselingsreis naar Torun in de herfstvakantie. Blikken op het uitgaansleven in de monumentale Hanzestad, werkbezoeken aan scholen en maatschappelijke instellingen en wat de stad nog meer te bieden heeft. De jaarlijkse ontmoetingsavond van de stedenband op zaterdag 13 november bood deze keer een actuele discussie over de benarde positie van Poolse arbeidsmigranten in Nederland; daarover een verslag. Ook bevat dit nummer enkele bijdragen over muurgedichten en de status van Polen in Europa.

De Stedenband Leiden-Torun mag wederom terugzien op een geslaagd activiteitenjaar. De estafetteloop van oktober 2009 zinderde nog wat na en een extra batig saldo van viereneenhalf duizend euro kon een jaar later worden overhandigd aan het vrouwenopvanghuis in Torun. Hoogtepunt van het jaar was toch wel het Pools-Nederlands korenfestival op zaterdag 5 juni op het Stadhuisplein in Leiden, met deelname van een fantastisch koor uit de zusterstad en vijf Leidse koren. Het "Alle Menschen werden Brüder" klonk meertalig en overtuigend en de Poolse bespeelster van het klokkenspel in de stadhuistoren maakte het gebeuren met recht multimediaal.

Het bezoek van de groep belangstellenden uit Torun in juni omvatte voor een groot gehoor ook een schitterend gezamenlijk concert in de Hooglandse kerk van jeugd koren van de streekmuziekscholen uit beide steden. Het Poolse jeugdkoor bracht religieuze liederen op hoog niveau. Ook het Leidse koor onder leiding van

Wim de Ru had een aantrekkelijk programma. De leerlingen waren vorig jaar nog in Torun geweest. Dit was dus een mooi voorbeeld van uitwisseling en wederzijdse inspiratie.

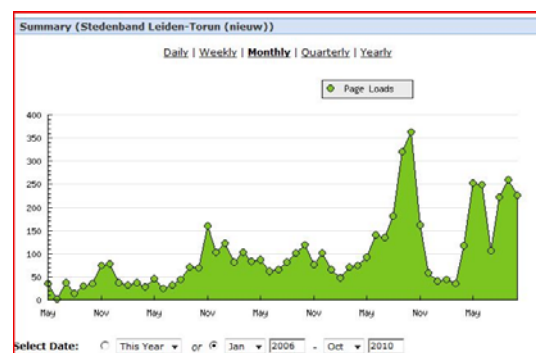
Oude banden werden hernieuwd en nieuwe aangeknoopt op de in deze aflevering royaal gerapporteerde busreis in oktober van Leidenaren naar Torun.

En volgend jaar? De Stichting Stedenband Leiden-Torun gaat op de vertrouwde voet verder, met de bevordering van uitwisselingen van personen en instellingen op educatief, cultureel, sportief, maatschappelijk, politiek en ander terrein. De Stichting en haar maandelijks vergaderende Werkgroep staan open voor nieuwe ideeën en initiatieven.

De redactie wenst alle lezers en betrokkenen bij de Stedenband een gezond en tintelend 2011.

*Namens de redactie van de nieuwsbrief,
Gerard J. Telkamp*

Websitebezoeken

Bovenstaande grafiek geeft een beeld van het aantal keren dat de website van de Stedenband Leiden-Torun is bezocht. Opvallend is de uitschieter in oktober 2009 ('To run to Torun') maar ook in de maanden mei en oktober 2010 was het aantal bezoekers groter.

In dit nummer onder meer:

Torun Tulpenstad	2
Bezoek aan een school, de gemeente en een kinderveeshuis	3
Contactavond Stedenband 13 november 2010	6
Chełmno – Waardig, oud heertje!	9
Bonte belevenissen in drie dagen Torun	10

Bezoek aan vrouwenopvanghuis 'Azyl'

Op zaterdag 23 november heb ik, samen met Ton Uijl (penningmeester van de Stedenband) en mijn collega Gabrycia, een bezoek gebracht aan Azyl, een opvanghuis voor mishandelde vrouwen in Toruń.

Ton kwam met een speciale missie naar Azyl, namelijk het overhandigen van een cheque ter waarde van €4.500,-, het restant van het - bij elkaar - gelopen geld van de estafette van vorig jaar. Omdat de werkers van Azyl dachten dat wij alleen kwamen kijken hoe het geld dat vorig jaar was overhandigd, door hen besteed is, was de verrassing compleet. Tranen en een dikke omhelzing voor Ton!!

'Trots op de cheque'

'Een dikke omhelzing voor Ton'

Gabrycia en ik werken allebei bij Rosa Manus, een vrouwenopvanghuis in Leiden. Wij waren erg benieuwd hoe de opvang van mishandelde vrouwen in Polen is en vooral hoe de opvang in Toruń is geregeld. Welke verschillen zijn er, waar zitten de overeenkomsten en vooral wat kunnen wij van elkaar leren en voor elkaar betekenen?

Wij zagen een mooi, groot huis in een van de buitenwijken in Toruń, vrolijk gekleurd speelgoed in de tuin en ingericht met meubels die duidelijk herkenbaar uit Zweden kwamen. Maar ook camera's rondom en een bijna geheel gepantserde deur, die voor de veiligheid moeten zorgen. Camerasysteem en deur waren aangeschaft met geld uit Leiden!

De verhalen van Elzbieta en Ewa, de twee vrouwen die het huis opgezet hebben en die zonder enige vorm van betaling al hun tijd, liefde en kennis geven aan Azyl, waren indrukwekkend en ontroerend. Er is tot voor kort veel tegenwerking door de overheid geweest. Zij en de vrouwen in de opvang worden vaak vernederend behandeld wanneer zij bij de gemeente komen.

Colofon

Redactie: Joep Creyghton, Greet Dusseldorp, Gerard Telkamp, Aggie van der Hoek, Aad Straathof
Opmaak: Aggie van der Hoek

Stedenbandwerkgroep Leiden-Toruń

Voorzitter: Dirk Jan Binnendijk
Tel: 071-5416564; E-mail: djbinnendijk@xs4all.nl
Secretaris: Carel van Ingen
E-mail: cenrvaningen@casema.nl
Contactpersoon gemeente Leiden: Muriël Bosman
Tel: 071-54165030
Postbus 9100, 2300 PC Leiden
E-mail: m.bosman@leiden.nl

Website: <http://go.to/stedenband>
Leiden, december 2010

Of zij worden onder druk gezet om toch vooral terug te gaan naar de echtgenoot. "Zet maar een stevig slot op je slaapkamerdeur voor als hij weer dronken thuiskomt", is wat zij te horen krijgen. En er heerst in Polen nog een taboe op huiselijk geweld en veel schaamte. "Bij ons in Toruń komt dat niet voor." Gelukkig zijn er ook instanties die wel verder durven kijken. Zo werkt Azyl goed samen met het Openbaar Ministerie en ook met de politie zijn goede afspraken gemaakt. Bovendien is er een modern alarmsysteem.

Er zijn geen vaste inkomsten. Het pand is in bruikleen van de Stichting Gaude Mater Polonia, een vooral in Brabant actieve organisatie, die zich voor Polen inzet en waarvan de burgemeester van Helmond voorzitter is. De kosten voor energie en onderhoud betalen zij uit giften door daar hééééél zuinig mee om te gaan.

Met passie praten zij over hun werk en veel is herkenbaar voor ons. De blijdschap die je voelt wanneer een kind zijn verjaardag viert, zonder dat er ruzie is, met dit keer een taart op tafel in plaats van een fles wodka. De vrouwen die binnenkomen en totaal geen vertrouwen meer hebben in zichzelf of in de toekomst en die je ziet opbloeien en groeien. "Dat is de beloning", zeiden Ela en Ewa, "daar kan geen geld tegenop."

Gelachen hebben we ook met elkaar. Hilarisch was de verbaasde reactie toen zij begrepen dat er in Nederland mishandeling kan zijn zonder dat alcohol in het spel is. "Mannen bij jullie die niet drinken en toch slaan???"

Na vier uur praten, uiteraard rond een tafel vol koekjes en taartjes, namen wij als vriendinnen afscheid. Volgend jaar hoopt Ewa naar Leiden te komen. In Rosa Manus zullen wij haar heel graag ontvangen!

Yvonne Hofmeester

Foto's: Yvonne Hofmeester

Van: elzbieta.jacewicz

Verzonden: dinsdag 2 november 2010 15:30

Aan: Ton Uijl

Onderwerp: Re: Meeting 23 October 2010

tłumaczenie komputerowe: Computer translation

Dear Tony,

We were very pleased to welcome you in the Asylum. You are always welcome any time in Toruń. It is our great pleasure to exchange experience especially since it appears that the mechanisms of violence are the same in the Netherlands and Poland and that the need for help is the same. Jolanda and Gabriella are very nice and we talked a lot of exchanging experiences with our work. We are pleased to confirm that we received the money - thank you once again, it really was a very nice surprise for us. Later this week we will purchase natural gas to heat the house and electricity, it is very important for our clients that it is warm and light.

Very warm regards from Eve and Elizabeth

Toruń Tulpenstad

Een toespraak in het nieuwe museum voor de kunst

Alle deelnemers van de herfstreis zijn op donderdagmiddag uitgenodigd om aanwezig te zijn bij de officiële ontvangst door de gemeente Toruń. Voordat de gebruikelijke toespraken werden gehouden, werden we verrast door een prachtige film over de stad Toruń in het kader van het streven naar de uitverkiezing als De Culturele Hoofdstad Van Europa in 2016. Helaas is de keuze niet op Toruń gevallen. Dat was een tegenvaller, want in mijn thuis voorbereide toespraak ging ik er gewoon van uit dat Toruń de beste kansen had.

Nadat Michał Zaleski, de burgemeester van Toruń, ons hartelijk had toegesproken en had verteld hoe belangrijk het is om telkens weer de contacten tussen Leiden en Toruń te onderhouden, was het mijn beurt.

Zo'n toespraak voor de burgemeester van Toruń, hotemetoten, dames, heren en het gewone voetvolk, is een ritueel, dat hoort bij de vriendschapsbanden tussen Toruń en Leiden. Dit gebeurt al zo'n 22 jaar. Het is officieel, het is een teken van gastvrijheid en van respect over en weer. Vormgegeven in de uitwisseling van elkaars vaandeltjes zoals bij voetbalwedstrijden. Dit keer in de vorm van een kruiwagen vol bloembollen voor Toruń en een 5-literfles champagne voor Leiden.

Aan het eind van mijn speech zei ik dat men toch echt wel de verkeerde keuze heeft gemaakt om Toruń niet tot de Culturele Hoofdstad van Europa te maken.

Michał Zaleski reageerde met de opmerking: "Maar Toruń is De Tulpenstad van Polen geworden. Dankzij deze overvolle kruiwagen".

Overhandiging aan de burgemeester van de tulpen en champagne
Foto: Karel Dusseldorp

Welke Poolse stad nu de Culturele Hoofdstad van Europa is geworden, is eigenlijk niet meer interessant. Want in het voorjaar bloeien overal in de stad Toruń de tulpen. Komt allen!

Ton Uijl

Bezoek aan een school, de gemeente en een kinderrechtershuis

Van dinsdagavond 19 oktober tot zondagmiddag 24 oktober 2010 zijn drie gemeenteraadsleden (Anand Soekhoe, Bram Pater en Frans Lardee) meegereisd met de bus naar Toruń. Ze hebben daar een bezoek gebracht aan een school, de gemeente en een kinderrechtershuis. Hieronder volgt van elk van de gemeenteraadsleden een kort verslag.

Anand Soekhoe:

'De organisatie Stichting Stedenband Leiden-Toruń heeft mij gevraagd waar mijn interesses liggen. Ik heb 'onderwijs' en 'politiek' opgegeven. De organisatie was bijzonder goed geregeld, waarvoor mijn dank, ook namens Leefbaar Leiden.

Op donderdag 21 oktober werden we om 10:00 uur door een medewerker van de stedenband Toruń - Leiden naar

de school Zespól Szkól nr. 8 gebracht. Het gaat hier om basisonderwijs en voortgezet onderwijs in één. De school heeft ongeveer 1000 leerlingen en 100 medewerkers. Bij aankomst werden we ontvangen door een docente Engels. Zij heeft ons het gebouw laten zien en we mochten een les van haar bijwonen. Toen we op audiëntie waren bij de schooldirecteur, bleek dat ook de centrale directie was uitgenodigd. Hier begrepen wij dat deze school de volgende dag haar 30-jarig bestaan zou vieren.

Om 14:00 uur was een bezoek geregeld bij de burgemeester. Aangezien hij een raadsvergadering had, werd hij vervangen door de loco-burgemeester en vier dienstdirecteuren. Ik kan zeggen dat zowel het ontvangst als het gesprek met PowerPoint-presentatie erg prettig was. Het reilen en zeilen van de gemeente Toruń werd uitvoerig besproken.

Vervolg op pagina 4

Vervolg van pagina 3

Aan het eind werd er met cadeaus over en weer afscheid genomen, maar niet voordat we even gekeken hadden hoe een raadsvergadering verloopt. Wat opviel is dat men hier erg modern is; alles gebeurt digitaal. Ik hoop u met dit verslag een indruk van ons bezoek te hebben gegeven. Mocht u inhoudelijk nog het e.e.a. willen weten, schroom niet om contact met mij op te nemen.'

Bram Pater:

'Voor mij was deze lange reis niet voor het eerst. Ik ben er meerdere keren geweest in die periode dat ik nog voorzitter was van Wijkvereniging Noorderkwartier en later Noorderkwartier-West. Ik werd gekoppeld aan een familie die net als ik op de sociale toer actief was. Zij hebben mij aan het weeshuis Dom Dziescka nr. 2 (Kindertehuis nr. 2) gekoppeld.

Zeven jaar geleden heb ik met een raadslid van Leefbaar Leiden een zes jaar oude bus gebracht die door een Leids bedrijf was aangekocht. Ieder jaar daarna kwam ik nog eens terug om daar wat gespaard geld te brengen. Zeg maar, voor het bloemetje op tafel of een koekje voor de vrijwilligers. Ook dit jaar is er weer geld gegeven. Als dank ontvingen we van de kinderen een beschilderd hart van brooddeeg met daarop "Dziekujemy" ofwel "Hartelijk bedankt".

Als duo-raadslid ging ik nu voor het eerst mee om me op een andere wijze op Toruń te richten. Hoe gaan ze daar om met het begrip Ruimte en Regio. Ik kreeg het idee dat zij weten hoe je aan Europees geld moet komen. Grote projecten op het gebied van zowel verkeer als bouwen. Vice-president Rafal Pietrucien gaf met enkele wethouders uitleg over de toekomst.

Blij dat Anand Soekhoe "school" in zijn portefeuille heeft, waardoor zijn aanvraag werd gehonoreerd met een bezoek aan een school. Na de rondleiding en een gesprek werden de nodige vragen onzerzijds beantwoord.

Gelukkig bleef er ook nog wat tijd over om de zo overbekende koekjes van Toruń te kopen. De *pierniki*, gemberkoekjes die een beetje op taaitaai lijken. Het door mij naar Nederlands vertaalde recept is op doek al verkrijgbaar, echter het boekje over Toruń nog niet. Ook in Polen wordt alles langzaam maar zeker duurder. Ik kijk meestal naar de prijzen van sigaretten, die eerst 4, 5 en 6 złoty's kostten en nu al 9 en 10 złoty's (4 złoty's is ca 1 euro). En mijn schoenen? Lopen heerlijk, en dat voor 21 euro. Nee, de krowka's (toffee'tjes) zijn nog niet op.'

Frans Lardee:

'Ik was met mijn collega's uitgenodigd voor een uitwisseling in het stadhuis in Toruń. Daar heb ik met vice-president Rafal Pietrucien, een tolk en andere collega's gepraat over hoe het reilt en zeilt in Toruń.

Ze hebben de infrastructuur goed aangepakt het laatste jaar, want de bereikbaarheid is duidelijk beter geworden dan in 2009. Zij hebben dat met behulp van de diverse subsidies kunnen realiseren. Zij zijn nog bezig met de nieuwe brug voor autoverkeer over de snelstromende Wisła en met het wegnen, dus ze zullen er wellicht volgend jaar 2011 op vooruitgaan, zodat wij dan nog sneller in Polen zijn, onder andere in Toruń.

Ik heb foto's gemaakt van wat ze al gerealiseerd hebben. Ook de leefbaarheid wordt onder handen genomen. Zo worden er veel nieuwe woningen gerealiseerd.

Zeer opmerkelijk zijn de schone straten. Die worden goed onderhouden, want je zult er geen vieze kauwgom vinden. Je wordt gelijk gestraft, de controle van de politie is via cameratoezicht goed te zien, en te merken, voordat je doorloopt, staat er al een agent achter je, om je toe te spreken.'

Foto's: Bram Pater en Frans Lardee

Het uitgaansleven in Toruń

Na een dag vol cultuur en stedenband versterkende activiteiten valt de nacht, waardoor Toruń een sprookjesachtige sfeer krijgt. Door al deze intensieve en ook hele plezierige contacten heeft zich een stevige trek ontwikkeld. Daar weten ze in Toruń wel raad mee. In de tijd van de nog niet eens zo heel lang verdwenen Sovjetoverheersing was een restaurant, als je al van een restaurant kon spreken, een grote luxe. Om ons nog steeds aan dat schril contrast te doen herinneren is er in de buurt van het stadhuis nog steeds een restaurant dat dateert uit die tijd en ook nog in precies dezelfde staat is. Het eten daar kan meer gezien worden als een uitdaging dan een aanrader, maar wel leuk om even te bekijken.

Vandaag de dag zijn er in Toruń overal restaurants te vinden. De westerse invloeden rukken ook hier op, want naar restaurants waar men nog de echte Poolse gerechten serveert, moet je intussen zoeken. Beter is nog ernaar te vragen, want men is er behulpzaam ingesteld. Verder zijn er eetgelegenheden in allerlei soorten en maten waar je eten uit vele landen kunt vinden. Italiaans, Spaans, Chinees, Mexicaans, Frans enz. Ja, zelfs een heus pannenkoeken-cowboyrestaurant, waar je als speciale attractie ook in de etalage kan eten om zodoende ook meteen reclame te maken. Ook zijn er voor een snelle hap allerlei fast food eetgelegenheden van de wereldbekende merken te vinden. Voor snacks kun je ook terecht in de Poolse snackbars, waarvan je er steeds meer ziet. Overal waar je naar toe gaat is er een redelijke tot goede prijs/kwaliteitverhouding. Dat geldt vooral het uitgaansleven in Toruń.

Ook midden in de nacht kun je nog steeds iets eet- of drinkbaars kopen, want in het centrum zijn zeker twee 24uurs-winkels waar je dag en nacht terecht kunt. Van tevoren geld wisselen hoeft eigenlijk niet, want er zijn ruim voldoende pinautomaten te vinden.

Toruń bezit ook een koffie- en theecultuur. Er zijn speciale zaken waar je op een luxe manier koffie, thee en niet-alcoholische dranken kunt nuttigen. Er heerst daar een huiskamerachtige sfeer, waar je echt even tot rust kan komen. Daar zijn ook volop allerlei zelfgemaakte cakes en taarten te verkrijgen. De moeite waard om te bezoeken. Gewoon even vragen naar Kawa en Herbata (koffie en thee).

Toruń is een echte studentenstad, waardoor het uitgaansleven ook zeer goed vertegenwoordigd is. Alle vormen van muziek zijn hier te beluisteren. Voor elk wat wils. Van klassiek, jazz, house, techno tot wereldmuziek. Toen wij er waren, maakten we in de avonden ook nog regelmatig een muzikale reis. Zo zit je naar een jazzconcert te luisteren, dan weer

wereldmuziek uit Mexico, sta je ineens in de middle of nowhere op de dansvloer in een Latin salsaclub en even later sta je te swingen op een podium in een enorme danskelder op moderne popmuziek of ben je helemaal in trance aan het swingen op stevige techno house.

Het uitgaansleven speelt zich in Toruń grotendeels af onder de grond in de vele kelders die je door heel de stad vindt. In allerlei formaten, van het formaat betonnen schuilkelder tot enorme ruimten met dansgelegenheden, live muziek en DJ's. Het was opvallend dat er vrijwel geen sluitingstijden zijn. Zolang er publiek is en de stemming goed, gaat de deur niet dicht. Dat hoeft niet persé alleen in het weekend, want door de week kom je ook gemakkelijk een volle dansvloer tegen. Een echt 'bruin café' is er niet of nauwelijks. Het sport-, eet- en drinkcafé op het plein achter het stadhuis komt daar nog het dichtst bij en is vrijwel altijd open.

Georganiseerde party's en concerten worden overal aangekondigd en als je het niet kunt lezen, is er al snel iemand te vinden die het wel even wil vertalen, want overal vind je moderne oudere en jonge mensen die steeds beter allerlei talen spreken. Met Engels, Duits en Russisch kun je alle kanten op. Nog één raad: let een beetje op wat je in het openbaar in het Nederlands tegen elkaar zegt, want het viel ons op dat we regelmatig Polen tegenkwamen die ook aardig het Nederlands konden verstaan en spreken.

Veel plezier en geniet er van om in Toruń te zijn. Na zdrowie en daarna de ragunek (ofwel proost en daarna de rekening).

Namens de feestcommissie, Cees van Wetten en zijn twee vrienden Luuk en Peter

Foto's: Kees Luuk

Contactavond stedenband Leiden-Toruń, 13 november 2010

Zupa grzybowa en Bigos

Toen ik om acht uur binnenkwam (helaas kon ik niet eerder komen), viel ik met de neus in de boter: ten eerste de heerlijke geuren die er nog hingen van de maaltijd die Maarten Vreeken had bereid: Zupa grzybowa (paddestoelensoep), bigos (een stoofpot van zuurkool met vlees, bijvoorbeeld worst) en chipolatapudding met framboos toe. De mensen die ik naar hun mening vroeg waren eensgezind: het eten was voortreffelijk.

Koos Huismanprijs

Ten tweede werd precies op dat moment de Koos Huismanprijs uitgereikt aan Karel Dusseldorp. Karel is de drijvende kracht achter de schermen van de webpagina van de Stedenband. Toen 9 jaar geleden de behoefte ontstond aan een webpagina, had hij weinig aanmoediging nodig: dat leek hem wel wat. Sindsdien zijn we verzekerd van een webpagina die vol staat met alles wat een mens wil weten over de stedenband en de "laatst bijgewerkt" datum is nooit lang geleden!

Zie: <http://home.kpn.nl/leiden-torun/>.

Dirk Jan Binnendijk, voorzitter van de Stedenband (links op onderstaande foto) overhandigde Karel Dusseldorp een oorkonde.

Foto: Bram Pater

Penningmeester Ton Uijl (rechts op onderstaande foto) bood een mand met Poolse producten aan en las een gedicht voor.

Foto: Bram Pater

Polen in Nederland, gezien door de ogen van de politie

De volgende spreker, Nico van Ooik van de Politie Hollands Midden, werd ingeleid door Gerard Telkamp, die de ochtendkrant omhoog hield met de kop "Veel Polen willen hier nooit meer weg".

Commissaris van Ooik is hoofd van de afdeling nationale en internationale betrekkingen en innovatie, en heeft als zodanig contact met buitenlanders hier in de streek en met politie in het buitenland.

Hij is de landelijke coördinator voor de "Poolse contacten" en in gesprek met de zogenaamde "toetredingslanden". De insteek is betrokken te zijn bij de ombuiging van een oud-communistische organisatie naar een organisatie die geïntegreerd is in de sociale omgeving: de afstand verkleinen tussen burger en politie. Niet alleen orde handhaven maar begrijpen wat er speelt.

Foto: Bram Pater

Onzichtbare Polen

Er zijn - waarschijnlijk - erg veel Polen in Nederland, maar niemand weet precies hoeveel. Kredietcrisis of niet: de Nederlandse economie kan niet zonder de Polen. Ze komen binnen via familie en vrienden, kennissen regelen baantjes en onderdak. Ze werken hard, stellen weinig eisen en klagen niet. Dat maakt het voor Nederlandse werkgevers wel eens té makkelijk om misbruik te maken van de situatie: onduidelijke arbeidscontracten, overvolle huisvesting, fraude met identiteit en verzekeringen. Van Ooik noemt het de Farizeeërmentaliteit van de Nederlanders: niemand vindt dat hij verantwoordelijk is voor het welzijn van de illegale of legale immigrant uit Midden- en Oost-Europa. Zo raakte hij in 1991 ook gegrepen door de problematiek van de internationale contacten: er was een ongeluk, een overleden vrouw, en niemand die zich om haar begrafenis bekommerde, onder andere omdat er geen lijntjes liepen tussen de Nederlandse en Poolse politie. Het gaat eigenlijk om een kwetsbare groep: niet geregistreerd, taalbarrière, voor huisvesting en verzekering afhankelijk van werkgever enzovoort.

Zichtbare Polen

Als een Pool hier in het nieuws komt, is het vaak nogal stereotiep: Dronkenschap. Diefstal. Maar liefst 2000 incidenten jaarlijks waar Polen bij betrokken zijn. Dat beeld mag wel wat genuanceerd worden: van die 2000 gaat het maar in 600 gevallen om een strafbaar feit en we weten niet of dat er 600 van de 10.000 of de 20.000 zijn. De administraties en registraties van Nederland en Polen verschillen nogal, waardoor voor een vrij

Vervolg op pagina 7

Vervolg van pagina 6

onschuldige overtreding meer uit de kast gehaald zal moeten worden voor er duidelijkheid is over iets als een verzekering. Er wordt “Polen” gezegd, maar het gaat vaak om het hele scala aan Oost-Europese immigranten. Polen komen uit een andere cultuur, waar openbare dronkenschap gewoner is dan hier. Ze drinken niet alleen bier, maar ook wodka en zijn daardoor sneller dronken. Ze zijn nauwelijks wegen gewend waar alleen auto’s mogen rijden en lopen daarom wel eens op de snelweg, omdat het de meest rechtstreekse (en enig bekende) weg is. Bij winkeldiefstallen gaat het niet om grote zaken, maar om brood en melk.

Aanpak

Ongewenst crimineel gedrag moet natuurlijk bestreden worden, bij voorkeur met hulp van collega’s uit Polen. Gewenst gedrag kan ook bevorderd worden door goede voorlichting over onze spelregels, het ter plekke laten betalen van boetes, zorg dragen voor goede afwikkeling van bijvoorbeeld aangifte en het begeleiden van slachtoffers. Niet alleen hier in de regio, maar ook in Polen. Wat eveneens belangrijk is, is toezicht op de Nederlandse werkgevers, zodat er sprake is van fatsoenlijke contracten, werk- en woonomstandigheden.

*Een Poolse politieagent helpt bij het toezicht in de Bollenstreek
Foto: Politie Hollands Midden*

Een zorg voor de politie is wel de jeugd: hoe voorkom je dat Poolse kinderen in het middelbaar onderwijs een volgende “lost generation” worden na de Marokkaanse jongeren en dat ze verzeild raken in het wereldje van drugs en criminaliteit. Dat vereist in ieder geval een open contact met de ouders, waarin voorlichting en adviezen gegeven kunnen worden.

Discussie

Tijdens de discussie worden vragen gesteld en antwoorden gegeven over de inschrijving bij de basisadministratie, illegaliteit, goede en foute werkgevers, belemmeringen om terug te gaan naar Polen, EU-wezen (kind groeit op bij opa en oma terwijl papa en mama ergens in Europa werken) en schakelklassen in scholen, de macht die Poolse scholen hebben om goede ouderlijke verzorging door de rechter af te laten dwingen, daklozen rond Den Haag Holland Spoor, de opvang in Rotterdam en verzekerings-misleiding.

Vriendschap en gastvrijheid

Maar toch, Nico van Ooik hoeft het ons niet te vertellen: Polen zijn echt geen synoniem met overlast en dronkaards, maar van goede vrienden, gastvrijheid en hardwerkzaamheid. Waar een stedenband al niet goed voor is..

Els Koeneman

Vrolijke grafkransen

Het aardige van een bezoek aan Toruń in de herfstvakantie is dat het vlak voor Allerzielen valt. Allerzielen is een dag van gebed. Het zijn overledenen die worden herdacht omdat zij nog niet voor altijd bij de Heer zijn. Daarbij hoort ook een bezoek aan het kerkhof, een traditie die tot op de dag van vandaag op vele plaatsen wordt voortgezet. En dat het graf van familieleden begin november weer flink bezocht gaat worden in Polen, is goed te merken als ik over de markten kuier.

Op het marktplein van Toruń en in het bijzonder op de zogenaamde Russische markt kom ik de meest gewaagde uitingen van grafkransen en grafkaarsen tegen. De arrangementen en kleuren lijken mij toe te juichen en soms zelfs toe te schreeuwen. Gelukkig ben ik kleurenblind, hoewel dat maar een beetje bescherming biedt. Zuurstokroze lelies, kanariegele chrysanten, knalrode rozen, dieppaarse kelken en helblauwe hortensia’s. En allemaal vervaardigd van eerlijk kunststof. Behalve de dennentakken. Die zijn zó nadrukkelijk echt, dat er bij vervoer een hinderlijk spoor

van naalden wordt getrokken. Over de doden natuurlijk niets dan goeds. Het lijkt er echter wel op dat met dit soort grafkransen de flamboyante levensstijl van een vrijgezelle oom alsnog op gepaste wijze kan worden herdacht.

Cees van Wetten

Stedenband Leiden-Toruń bij ‘Szyborska’

Op 30 oktober was de stedenband Leiden-Toruń ruim vertegenwoordigd tijdens de voorstelling ‘Szyborska’ in het Laktheater. De werkgroep Stedenband Leiden-Toruń kon het spontane aanbod van hun jarige voorzitter Dirk Jan Binnendijk: vrijkaartjes voor ieder, niet aan zich voorbij laten gaan.

Het gehoor kon genieten van een indrukwekkende ode aan de Poolse dichteres en Nobelprijswinnares 1994: Wislawa Szyborska. Twee actrices, die tot de top van het Nederlandse toneel behoren, Marlies Heuer en Ria Eimers, droegen speels en levendig gedichten van Szyborska voor in een telkens wisselende theatrale setting. De Belgische componist en musicus Jan Kuijken begeleidde hen op subtiele wijze met zelf gecomponeerde muziek op piano en cello.

Als hommage aan Szyborska volgt hier uit haar bundel ‘Uitzicht met zandkorrel’ een markant voorbeeld van haar dichtkunst.

De ontdekking

Ik geloof in de grote ontdekking.
Ik geloof in de man die de ontdekking doet.
Ik geloof in de angst van de man die de ontdekking doet.

Ik geloof in de bleekheid van zijn gezicht,
in zijn misselijkheid, het koude zweet op zijn lip.

Ik geloof in het verbranden van zijn aantekeningen,
in hun verbranden tot as,
in hun verbranden tot de laatste snipper toe.

Ik geloof in de verstrooiing van de getallen,
in hun verstrooiing zonder spijt.

Ik geloof in de haast van de man,
in de precisie van zijn bewegingen,
in zijn wil die niet gedwongen wordt.

Ik geloof in het stukslaan van de tafelen,
in het uitgieten van de vloeistoffen,
in het doven van de straal.

Ik houd vol dat het zal lukken
en dat het niet te laat zal zijn,
en dat alles zich zonder getuigen voltrekt.

Niemand zal erachter komen. Ik weet het zeker,
zijn vrouw noch de muren,
zelfs de vogel niet die het zou kunnen uitzingen.

Ik geloof in de hand die zich terugtrekt,
ik geloof in de gebroken carrière,
ik geloof in de teloorgang van vele jaren werk.
Ik geloof in het geheim dat meegenomen wordt in het graf.

Die woorden zweven voor me, ondanks alle regels.
Ze zoeken geen bevestiging in welke voorbeelden dan ook.
Mijn geloof is sterk en blind en ongefundeerd.

Chelmno – Waardig, oud heertje!

Ook dit jaar rijd ik als stedenbander vol verwachting met de Leidse herfstbus mee. Toch weer naar Toruń? Wat maakt me nieuwsgierig? Het wegennet, kunstcentrum, barnsteenvuur, of Jagna's kapsel? Onze zusterstad in opmars: van verweerd naar vernieuwd. De elektriciens, subsidieambtenaar, sportman, gevelschilder, architect, etaleur, historicus, restaurateur, hovenier, instellingswerker, kunstenaar en de kok. Zij en wij helpen tegenstellingen weg te werken en deze gezamenlijke droomwens te verwezenlijken. Ja, dus toch weer naar Toruń!

Een andere parel aan de Weichsel, 40 km hoger, is Chelmno. Nóg niet zo afgestoft. De middeleeuwse glitter wordt alleen zichtbaar in de glans van de regen. Dan heb je geluk op zo'n herfstdag. In het najaarse Chelmno liggen tijdens mijn bezoek alle jaargetijden op de loer. Tot die slotsom kom ik midden in het avontuur van mijn laatste herfstreis.

Stadhuis van Chelmno in de herfst

Als ex-gastouder en beoogd schoonpa kreeg ik van de Chelmnose rechtersdochter een eerste kennismaking met de stad tijdens een privé-bezoek in mijn T-shirtje. Een overdrukke en snikhete markt belemmerde het gidsen echter flink.

De opwarming daar werd tijdens mijn tweede ontmoeting tenietgedaan door de eerste sneeuw. Ondanks de beschutting van de negen Culmen (Latijn voor heuvels) mengden de vlokken zich met de witte gevelkleuren van het feeëriek stadhuis. Het marktplein, een van de grootste onder de middeleeuwse steden, was toen bij het oversteken een overlevingsklus.

Begravenisstoet door Chelmno

De oktoberreis van verleden jaar verleidde me om voor de derde keer naar het kleinood in een herfstige Culmerland af te reizen. Het oude Chelmno aan de Weichsel is nog nauwelijks aangeroerd door de renovatiedrift. Kogelgaten in gevelmuren getuigen nog van wapenfeiten, als een vage versiering op de vale revers van een waardig, oud heertje.

Door een onooglijk poortje bij de buseindhalte kregen we de ervaring van ons leven! Via een labyrint van gangen kwam ik in een gigantische kunstloods terecht. Een walhalla voor de liefhebber. Viel ik terug op de begeerlijke neigingen van een kleine jongen en draaide ik aldoor rondjes om het mooiste glas- en aardewerk. Met dit soort Poolse kunstnijverheid in huis kan ik met een gerust hart ons verwend thuisfront verbazen.

Hoe mijn vrouw en Peter Reimann door gastvrij Chelmno zijn ontvangen, laat zich niet moeilijk raden. Op zoek naar een 'koffieshop' vind ik, bij mijn vaste stek aangekomen, tot in alle hoeken gereserveerde tafels. Een trouwfeest op z'n Pools? Dan maar het terrasmeubilair in de winterberging en even geen toeristen, denkt men vast. De eigenaar kan niet langer mijn beteuterde gezicht aanzien en geeft zijn orders. Even later zit ik bij het Chelmnogroepje aan de koffie alsof we zijn uitgenodigd voor de bruiloft. Dat vind ik gastvrijheid. Dan lijkt het al lente in Chelmno. De kleding is gedroogd en de regen vergeten.

Aad Straathof

Foto's: Aad Straathof

*Weersvoorspelling in de kerk.
Hertenkop draaiend aan een hennepouw
naar het altaar: mooi weer verwacht!*

Bonte belevenissen in drie dagen Toruń

Het was inmiddels de derde keer dat ik met de bus in het kader van de stedenband vanuit Leiden naar Toruń ging. Dit keer vergezeld door mijn vrouw Jolanda en onze 2 kinderen Bram (13) en Pien (10). Voor Jolanda was Toruń geen onbekende, zij bezocht Toruń reeds in oktober 2006. Dit keer hadden wij alle vier diverse activiteiten in Toruń. Jolanda zou een verpleeghuis gaan bezoeken vanuit haar beroep als MS- en Parkinson-verpleegkundige, Pien en Bram zouden (met mij) een school bezoeken en daarnaast optrekken met Agata (11), dochter van de in Toruń wonende Dorota Maksymienko (zij logeerden in juni 2010 bij ons). In het kader van de stedenband zou ik enkele overleggen hebben in verband met muziekactiviteiten tussen Toruń en Leiden.

Toen we dinsdagavond de bus ingingen kwamen we weer veel bekenden tegen. Wij konden als familie de laatste banken gebruiken, waardoor de kinderen heerlijk languit konden slapen. Vakkundig werden we door Duitsland gereden en bij Berlijn werd er van chauffeur gewisseld en nam een oude bekende ("Jak") achter het stuur plaats.

De reis ging dermate voortvarend richting Toruń, dat we besloten om woensdagmiddag de mooie stad Gniezno te bezoeken. Het is een mooie stad met een enorme kathedraal. De stad was de eerste hoofdstad van de Poolse staat in 966 en tot op de dag van vandaag is Gniezno de hoofdzetel van de Poolse katholieke kerk.

Op weg naar Gniezno
Foto: Aad Straathof

Om 17.00 uur werden we hartelijk onthaald in het Podmurnagebouw met een broodmaaltijd en daarna werden we door onze gastgezinnen mee naar huis genomen.

De volgende dag bezocht Jolanda een verpleeghuis en werden Pien, Bram en ik opgehaald door Jacky Missler voor een bezoek aan de school van de kinderen van Jacky (Hanna en Paula). De Engelse les was goed bij te benen en je zag waarom Engels zo belangrijk is: er werd al flink gecommuniceerd onder leiding van een zeer enthousiaste juf.

Pien leest voor
Foto: Roland Mulders

Na een uitgebreide rondleiding door de directeur door de twee gebouwen van de school volgde een lesje Pools voor de leerlingen van ongeveer 8 jaar oud en Bram en Pien. Een stukje voorlezen door Pien en Bram zorgde voor hilariteit, maar het was heerlijk om onze kinderen daar zo bezig te zien.

's Middags was er voor de gegadigden een rondleiding door de stad. Elke gids had altijd weer nieuwe wetenswaardigheden. Voor mij was het nieuw, dat het liefvallige ezeltje in het centrum diende als strafmiddel: de scherpe rand op de rug van de ezel leidt tot een pijnlijk achterwerk. Aan het einde van de rondleiding kregen we de gids zelfs geïnteresseerd in een bezoek aan Leiden.

Vrijdag was het excursiedag en we bezochten de mooie stad Chelmno en een boerderij van de Mennonieten in Chrystkowo. De Mennonieten zijn protestanten met een doopsgezinde geloofsovertuiging. De kerkelijke richting is ontstaan in 1539 in Nederland. Ze kozen voor hun nederzettingen dun bevolkte gebieden, zoals uiterwaarden en moerasgebieden en bouwden deze gebieden om tot Hollandse kolonies.

Maaltijd op de boerderij van de Mennonieten
Foto: Roland Mulders

Ten slotte konden we nog een kijkje nemen bij de dieren van de boerderij. Het aanbod aan een van de kleinzons van Ton Uijl om voor 100 euro het varken een zoen te geven werd door hem afgeslagen.

Na de lunch werden we ontvangen door de gemeente Toruń in het prachtige Museum voor Contemporary Art. Hier werd eerst de prachtige film over Toruń getoond. In de daarop volgende toespraken werd het afvallen van Toruń als Culturele Hoofdstad in 2016 gememoreerd en met humoristische toespraken van Ton Uijl en de burgemeester van Toruń werd op een frisse manier de mooie stedenband besproken. Deze keer werd een kruiwagen met Nederlandse bloembollen aan de stad Toruń aangeboden.

Zaterdag was het tijd voor inkopen of andere persoonlijke activiteiten. Ook kon gekozen worden voor een extra excursie of een bezoek aan AZYL voor het overhandigen van de resterende 4500 euro. De kleine dames (Agata en Pien) mochten samen in een manege bij de dierentuin paardrijden en later samen shoppen. Om 17.00 uur was het tijd voor een vruchtbaar overleg tussen de beide zijden van de organisatie van de Stedenband. De uiterst vriendschappelijke, ontspannen en opbouwende sfeer tijdens dit overleg had de sfeer van 'vrienden onder elkaar'.

Vervolg op pagina 11

Vervolg van pagina 10

De traditionele afscheidsavond was een mengeling van vreugde en droefenis, smakelijk verwoord en bezongen door ons muzikale fenomeen Cees van Wetten en de zijnen. Enerzijds de geweldige sfeer van vrienden onder elkaar, anderzijds het onvermijdelijke spoedige afscheid van goede vrienden.

*Op de afscheidsavond in het Podmurnagebouw kwamen de Tranentrekkers rijkelijk aan hun trekken
Foto: Aad Straathof*

*Meer foto's van de reis kunt u vinden op:
<http://www.mulders11.nl/Leiden2Torun2010>*

Tot slot

In het kader van de stedenband en/of komend 'Jerzy Wasowski-festival' in Polen heb ik tijdens mijn bezoek gesprekken gehad met:

- Renata Szaferin-Wojtowicz, dirigente van het jeugdkoor van de muziekschool in Toruń, i.v.m. deelname aan de 3 oktoberactiviteiten van 2011;
- Magdalena Cynk, was in juni 2010 in Leiden als beiaardier en wil in juni 2011 met jonge componisten naar Leiden komen;
- Wojtek Skruszewicz, 1e violist en bedrijfsleider van het 50-tallige prima symfonie-orkest van Toruń, heeft in september nog een concert gegeven in de grote zaal in Brussel;
- Bogdan Holownia, jazz-pianist, uitgenodigd om rond 3 oktober 2011 in Leiden een concert te geven.

Daarnaast heb ik me uitgebreid laten leiden door het nachtleven van Toruń. Het is een sprankelende stad met een enorme dosis uitgaansgelegenheden, waardoor ik tijdens deze dagen elke ochtend vroeg thuiskwam. Dank aan mijn feest-kompanen aan zowel Toruńse als Leidse zijde☺. Elders in deze nieuwsbrief vindt u een uitgebreide beschrijving van het Toruńse nachtleven door de feestcommissie.

Het was weer een geweldige reis en iedereen (van jong tot oud) bedankt die eraan heeft meegewerkt om dit mogelijk te maken. Hopelijk tot volgend jaar.

Roland Mulders

Het nieuwe Polen

Het is tijd om definitief afstand te nemen van gedachten aan Polen als hulpbehoevend land en nieuweling in de exclusieve club van de Europese integratie. In en buiten de Europese Unie is Polen zeven jaar na toetreding een niet alleen qua inwoneraantal middelgrote lidstaat. Het heeft die status ook in politiek en diplomatiek opzicht. Het land wordt gerespecteerd door de nog grotere burens Duitsland en Rusland. Als enige EU-lidstaat boekte het in het crisisjaar 2009 economische groei. Oud-premier Jerzy Buzek werd gekozen tot voorzitter van het Europees Parlement. Met Frankrijk en Duitsland voert het vast overleg in het kader van de zg. Weimardriehoek. Polen is een van de weinige NAVO-landen die voldoen aan het criterium van de uitgave van twee procent van het bruto nationaal inkomen aan defensie.

De Poolse diplomatie weerspiegelt steeds meer de mentaliteit van een grote mogendheid in Europese context. Men stelt dat de belangrijkste scheidslijn in Europa niet meer loopt tussen oude en nieuwe lidstaten of tussen Oost en West, maar tussen het zuinig, het hardwerkend en zich verantwoordelijk gedragend Noorden en het spilzieke, roekeloze Zuiden. Polen is bovendien de natuurlijke leider van de kleinere Midden-Europese landen. In de tweede helft van 2011 zal het (na bijna-buurland Hongarije) de rol vervullen van voorzittersland van de Europese Unie. Kortom, een land om rekening mee te houden.

Gerard J. Telkamp (geïnspireerd door Tomas Valasek, Centre for European Reform)

Gedichten op muren

Oktober 1998. Een stromende regen op een zaterdagmiddag. Een klein gezelschap in afwachting van de komst van burgemeester Goekoop en van de Poolse ambassadrice in Den Haag. We bevinden ons op de hoek van de Haarlemmerweg en de Jennerstraat. Hier wordt op de laatste dag van de Poolse Culturele Week ter gelegenheid van de viering van Tien Jaar Stedenband Leiden-Toruń een muurgedicht onthuld van de 19de-eeuwse Poolse nationale dichter Adam Mickiewicz. Het is een van de Krimsonnetten.

Twaalf jaar later, oktober 2010. Het lukt mij contact te krijgen met de bewoner-eigenaar van het pand met de muur waarop het gedicht stond afgebeeld. Stond, want ergens in de zomer is het plotseling verdwenen. De nieuwe eigenaar van nr. 5A legt me uit dat de muur dermate poreus en gammel was geworden, dat niet alleen gevaar was ontstaan voor ernstige lekkages, maar ook voor voorbijgangers vanwege vallend gesteente. De muur is nu weer stevig en egaal blank. Er is geen bezwaar tegen het opnieuw aanbrengen van het Poolse muurgedicht. Daar zijn zelfs plannen voor.

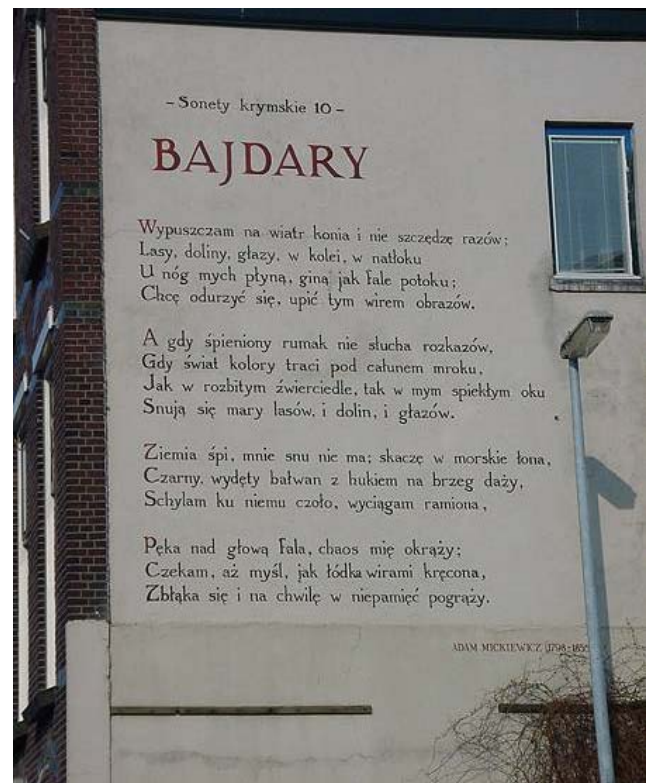
Ik neem contact op met Ben Walenkamp van de Stichting Tegen-Beeld. Die vertelt me dat het opnieuw kalligraferen van het sonnet op de agenda staat voor 2011. Ook zal er, ook bij andere muurgedichten in de stad, een nieuw, hufterbestendig bord met de vertalingen in Nederlands en Engels worden aangebracht. Ben heeft een jaar of wat geleden eerder contact gehad met ondergetekende en andere vertegenwoordigers van onze Stichting en hij begint spontaan over de mogelijkheid dat de Stichting Tegen-Beeld een Nederlandstalig muurgedicht in Toruń zal verzorgen. Ik ben het helemaal met dit idee eens en beloof hem steun en medewerking van onze kant.

Bij deze dan. Want het een én het ander kosten geld. Als alle kosten worden meegerekend en in rekening zouden worden gebracht, kom je per gedicht op een bedrag tussen de 1.500 en 2.000 euro. Nu werkt de Stichting Tegen-Beeld grotendeels op basis van een team van vrijwilligers, de schilder krijgt per gedicht slechts een gedeeltelijke betaling, van de gemeente Leiden is er een kleine restauratiesubsidie, Fonds 1818 is sponsor, meestal draagt ook de eigenaar van het gebouw zelf iets bij, maar toch. Een bescheiden financiële ondersteuning vanuit de achterban van de stedenbandliefhebbers aan de herplaatsing van het gedicht op de Haarlemmerweg zou zeer welkom zijn.

En wat dacht de lezer van het gedicht “Denkend aan Holland Zie ik brede rivieren Traag door oneindig laagland gaan”, van Marsman. Of: “Ik ging naar Bommel om de Brug te zien, Twee overzijden, Een minuut of Tien”, van Nijhoff. Of een ander aansprekend gedicht op de muur in hartje Toruń?

Ook daar is geld voor nodig, een variant op bovenstaande berekening. In kleine kring is al vergaderd over steun vanuit de Stedenbandstichting. Vandaar nu en de komende tijd een wervingsactie. Stort uw bijdrage aan het project gedichten op muren op het bankrekeningnummer van de Stichting Stedenband Leiden-Toruń (48 78 029 t.n.v. STG Stedenband Leiden-Torun), onder vermelding van “muurgedichten”. De binnengekomen gelden zullen in een verhouding van 1 : 2 ten goede komen aan de herplaatsing van het gedicht op de Haarlemmerweg en een reservering voor plaatsing van een Nederlandstalig gedicht in Toruń.

Gerard J. Telkamp

Dichter: Adam Mickiewicz, Polen, 1798 - 1854

Gedicht: Bajdary - Het Dal van Bajdaar

Bron: Internet